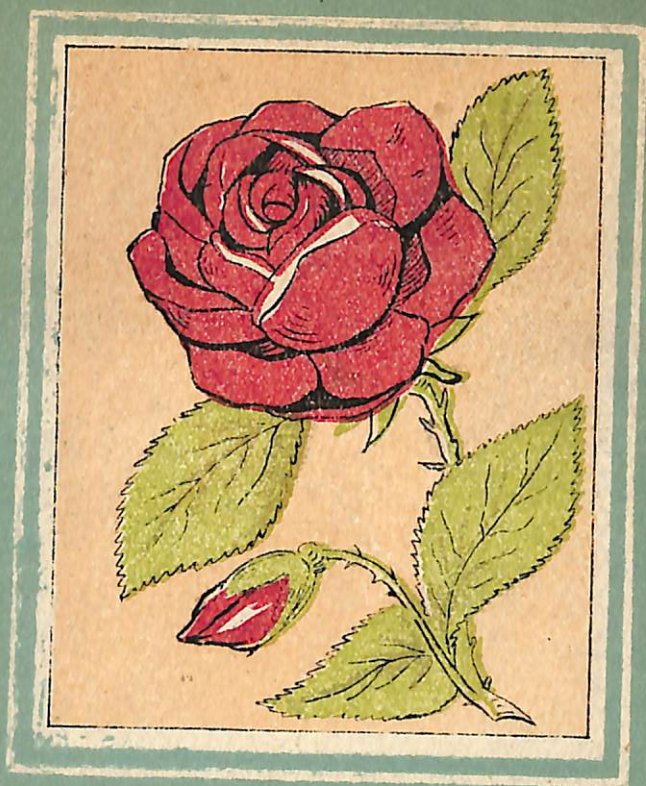

ԱՐՄ. ԹԱՄԱԶՅԱՆ

ՎԱՆՈՒԿԻ ՎԱՐԴԷ

891.995
10-20

ՀԱՅԳԵՏՀՐԱՆ

30 MAY 2011

ԱՐՄ. ԹԱՄԱԶՅԱՆ

891.99 Մ

10-20

ԱՐ

ՎԱՆԻԿԻ ՎԱՐԴԸ

ՀԱՅԿԵՏՀՐԱՏ

ՀԼԿՑԵՄ ԿԿ ԿԻՑ
ՅԵՐԵՎԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ
1940

17028820131

8646

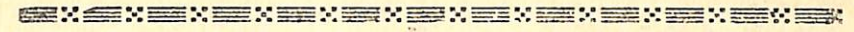
Խմբագիր՝ Վ. Պողոսյան
Տեխ. խմբագիր՝ Ան. Գասպարյան
Սրբագրիչ՝ Բ. Ղուկասյան

1924
40

АРМ. ТАМАЗЯН
РОЗА ВАНИКА

Гиз Арм. ССР, Ереван, 1940

1

Չորրորդ դասարանի գերազանցիկ աշակերտ և
գանգրահեր Վանիկը և այնքան ել աշխատասեր,
խելոք... Տարվա յեղանակներից նա ամենից շատ
սիրում է գարունը, իսկ գարնան որերին՝ ծառերն
ու ծաղիկները: Յերբ ծաղիկներ կամ ծաղկած ծա-
ռեր է տեսնում, ուրախությանն ել չափ չի լի-
նում: Ամեն գարնան դպրոց գնալիս, նա տեսնում է
Հանապարհի մյուս կողմում՝ պարտեզում բացվող,
կանաչ տերևներով ու ծաղիկներով փթթող ծառեր
ու թփեր... Նայում է Վանիկը սպիտակ ու կարմիր
ծաղիկներին, թփերի վրա փոփոխացած ծաղկեփնջե-
րին և սիրտը, ինչպես սափոր, լցվում է ուրախու-
թյան հուզմունքով:

Վանիկի համար այնքան հաճելի յե զգալ գար-
նան արևի շերմությունը, մոր ձեռքի պես դեմքը
շոյող գարնան հովը, նայել պարտեզներին, նայել
ջինջ ողում բվվացող մեղունների խաղին...

Այդպիսի մի որ եր. գարնան անուշ մի որ:

Չարաձճի Վանիկը, վոր դասերը պատրաստե-
լիս լուրջ է լինում բարձր դասարանի աշակերտի
նման, հենց վոր հեռվում նկատեց դասընկերներին
և դասատու ընկեր Արփիկին, խիստ անհանգստա-
ցավ... Թեևրը վեր պարզեց ինքնաթիռի իր մոդելի
նման և սրընթաց դեպի նրանց վազեց պարտեզի
պատի տակով անցնող փողոցն ի վար:

— Ուռնան, — ջինջ ողում զրնգաց Վանիկի
ձայնը և խառնվեց պարտեզի մոտով, ձորակով հո-
սող առվի, քչքչան ջրերին...

— Ծաղիկներ, կանաչ ճյուղեր, նկարներ պիտի բերենք Մայիսի 1-ի ուրը,—տոնից դեռ մի ամիս առաջ այդ խոսքերն եյին հնչում ամեն մի աշակերտի շուրթերին։

Դպրոցի բակում, դասատու ընկեր Արփիկի շուրջն եյին խմբվել աշակերտները և հետաքրքրութեամբ հարցեր եյին տալիս։

— Առաջին անգամ յե՞րբ ե տոնվել Մայիսի մեկը...

— Մայիսի մեկի առթիվ յես արդեն նկարում եմ ընկեր Լենինին Գորկայում՝ յերեխայի հետ ըզբոսնելիս։

— Յես ել սկսել եմ յուզաներկով նկարել ընկեր Ստալինին՝ գրկած Մամլաքյաթին։

— Յես ել թաշկինակի վրա գործում եմ...— հետևի շարքերից ուրախ ձայնով ասաց 7-րդ դասարանի՝ ձեռագործ սիրող մի աշակերտուհի, բայց ընդհանուր աղմուկի մեջ խլացվեց նրա ձայնը և չլսվեց, թե ում նկարն ե նա ցանկանում ասեղնագործել։

— Յես ել իմ գերազանց թվանշաններով կդիմավորեմ պայծառ Մայիսի մեկը,— ձայն տվեց վերջին դասարանի մի աշակերտ...

— Յես ել պատրաստում եմ...

— Յես ել...—գոչում են չորս կողմից, թե ով ինչով ե դիմավորում Մայիսի մեկը և շտապելով նոր հարցեր են տալիս ընկեր Արփիկին։

— Իսկ դու ինչով ես դիմավորելու Մայիսի մեկը, Վանիկ ջան,—շոյելով Վանիկի գանգրահեր գլուխը, սիրալիր ձայնով հարցնում ե ընկեր Արփիկը։

— Յես... յես...—շփոթվում ե Վանիկը և չի իմանում թե ինչ պատասխանի...

— Հը՛, դե ասա իմանանք, դու ինչով ես դիմավորելու,—նորից հարցնում ե ուսուցչուհին։ Բոլորը լուռ են և սպասում են Վանիկի պատասխանին։

— Իմ թվանշանները բարձր են,—վստահություն առնելով պատասխանում ե նա և մտածում, թե ել ինչ արժանի նվերով կարելի յե դիմավորել գարնան պայծառ, մեծ տոնը... Յեվ հանկարծ մի բան ե հիշում, նրա գլխում մի միտք ե փայլում։

— Հա՛, ընկեր Արփիկ,—սիրտն ուրախությունով լցված, գոչում ե Վանիկը,—այ, թե ինչ պետք ե բերեմ... Մեր տան առջևի... Չե, չե, չե, դեռ չեմ ասի...

Խոսքը շուրթերին կիսատ ե թողնում Վանիկը և անչափ ուրախությունից ցատկոտում տեղում,—չե, միայն Մայիսի մեկին կտեսնեք իմ նվերը... Մայիսի մեկին... Մի ստիպի ընկեր Արփիկ, չեմ ասի։ Միայն են կասեմ, վոր կրակի պես կարմիր իմ եղ թանկագին նվերով կզարդարենք Լենին պապի՝ դահլիճում դրած մեծ նկարը...

— Այ ապրես, վոր նվեր ես պատրաստում. իհարկե արժանի նվեր կլինի, այնպես չե՞... Խրախուսում ե ընկեր Արփիկը և մի ձեռքով շոյում Վանիկի գանգուրները։

Բոլորը քայլում են դեպի դասարանները։

Դասերից հետո, յերբ աշակերտները տներն եյին գնում, ընկեր Արփիկը քիչ հեռվից նորից նրկատելով Վանիկին, ձայն տվեց։

— Չմոռանաս Մայիսի մեկի նվերը...

— Կբերեմ, բա չպիտի՞ բերեմ,—ուրախությունն ու ժպիտն աչքերում պատասխանեց Վանիկը։ Իսկ

յերբ նա ծալտաց, ուսուցչուհին շտեսավ, թե ինչպես Վանիկի այտերից մեկի վրա սիրուն փոսիկ առաջացավ...

3

Այդ գիշեր Վանիկն ուշ քնեց: Շարունակ մրտքում, յերբեմն ել ցածրաձայն կրկնում եր ընկեր Արփիկի խոսքերը.

— Չմոռանաս բերել Մայիսի մեկի նվերը...

— Եդ ի՞նչ ես ինքդ քեզ հետ խոսում, Վանիկ ջան,— անհանգստացած հարցրեց մայրը և շոյելով փորդու ճակատը, համբուրեց մայրական ջերմությամբ...

— Վոչինչ, մայրիկ ջան, միտքս ընկեր Արփիկի մոտ եր... Մայիսի մեկին զարգարելու յենք մեր դպրոցը, շարքով յերթի յենք դուրս գալու:

4

Մոտենում է Մայիսի մեկը,— հեղափոխական մեծ տոնը: Վորքան անցնում են որերը, Վանիկն ավելի յե շտապում, ավելի անհանգստանում... Որեկան մի քանի անգամ մտնում է իրենց փոքրիկ պարտեզը, մոտենում պատի տակ թագնված վարդի թփին և պլշած աչքերով յերկար զննում, ապա հեռանում հոնքերը կիտած, մի փոքր տխուր: Բանն այն է, վոր վարդենու վրա դեռ կոկոն չեր բացվել, իսկ Մայիսի մեկը մոտենում եր:

— Բա ի՞նչ պիտի տանեմ դպրոց Մայիսի մեկին, ախր յես խոստացել եմ,— տխուր մտմտում է Վանիկը: Յերկար մտածում է նա, թե ինչպես անի, վոր շուտ, շատ շուտ, մինչև Մայիսի մեկը բացվի վարդը... Հետո հիշեց, հա... Չէ՞ վոր մայրիկը պարտեզը ջրելիս միշտ ասում եր.

— Զրեմ ծառերը, վոր միրգը շուտ հասնի և խոշոր լինի...

Ել առանց ժամանակ կորցնելու Վանիկը վազեց տուն, մի բաժակ վերցրեց և սկսեց առվից ջուր բերել, ածել վարդենու արմատին: Յերկու որ այդպես Վանիկը շուտ-շուտ ջրում եր թուփը, բայց կոկոններն իսկի չեյին շտապում բացվել, ասես Մայիսի մեկը նրանց չեր վերաբերվում:

— Սպասիր, այսօր ենքան ջուր տամ քեզ, տեսնեմ վոնց չես բացվում,— իր հնարամտության վրա ուրախացավ Վանիկը:

Յերկու որ հետո յերբ պարտեզ մտավ, ինչքան յեղավ նրա զարմանքն ու ուրախությունը,— վարդի կոկոններից մեկը պայթել, բացվել եյին արյան պես մուգ կարմիր թերթիկները: Ի՞նչ ցնծություն... Ասես աշխարհի չափ մեծ նվեր ստացավ Վանիկը:

— Ի՞նչ լավ յեղավ, ջան, ջան,— խնդալով ծափ տվեց նա և թռչկոտելով տուն վազեց՝ մայրիկին հայտնելու բացվող վարդի մասին:

Յերկու որ հետո Մայիսի մեկն եր. իսկ վարդի կոկոնը յերեկվա նման չեր— մի քիչ ավելի յեր բացվել, ասես ժպտում եր: Վանիկն ել առանց համբերելու թփից զգուշությամբ պոկեց դեռ լավ չբացված վարդը և թղթում ու կանաչներում խնամքով փաթաթած դպրոց տարավ: Հենց այդ ժամանակ ընկեր Արփիկը, վոր շրջապատված եր աշակերտներով՝ Լենինի մեծ նկարն եր զարդարում կարմիր կակաչներով, մանուշակներով և կանաչ ճյուղերով...

— Դե, յես արդեն բերել եմ իմ խոստացած նվերը. այ, ես վարդն ե,— հեփալով մոտեցավ Վանիկը և չկարողանալով խոսքը վերջացնել, փաթաթած վարդը մեկնեց ընկեր Արփիկին:

— Ինչ համեստ, բայց թանկագին նվեր ե,— հիացմունքի խոսքերով դիմավորեց ուսուցչուհին, վերցնելով դեռ չբացված վարդը,— ախր սա դեռ լավ չի բացվել, շատ շուտ ես պոկել,— նոր միայն նկատելով, վոր վարդը բացված չէ, զարմանք կրտրած ձայնով ասաց ուսուցչուհին։

Վանիկի սրտին դիպան այդ խոսքերը։ Նա լուռ գլուխը քարշ արեց. ներքևի շրթունքը կախ ընկավ, լցվեց սիրտը և սկսեց բարձրաձայն հեկեկալ...

— Ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ, դու լաց ես լինում,— զարմացավ ընկեր Արփիկը և սկսեց գուրգուրել Վանիկի գանգրահներ գլուխը,— մի՞թե վիրավորեցի քեզ։

— Դե, լավ, մի տխրի,— շրջապատեցին նրան ընկերները և սկսեցին փաղաքշել,— դու բոլորովին մի տխրի. այ, տես, մենք այնքան ծաղիկներ ենք բերել, քո փոխարեն ել ե. բոլոր նկարներն ել գեղեցիկ կզարդարենք։

— Յե՛ս... յե՛ս... հեկեկանքների միջից հագիվ լսվեցին Վանիկի բառերը,— ամ... ամ... ամեն որ շուր եմ ած... ածել թփի տակ, վոր 222... շուտ բացվի, բերեմ հասցնեմ տոնին...

— Ապրես, շատ ապրես, վոր այդպես աշխատասեր ես,— հուզմունքով ասաց ընկեր Արփիկը և համբուրելով Վանիկի վարդագույն ճակատը, ձեռքով սրբեց նրա աչքերի արցունքները։ Հետո, յերբ ընկեր Արփիկը դեռ չբացված վարդը դրեց Լենինի նկարի շրջանակի կանաչների ու ծաղիկների մեջ, Վանիկի ուրախությանը չափ ու սահման չկար։

— Ինչ լավ ե այդպես,— աղաղակեցին ու ծափահարեցին խմբված բոլոր աշակերտները.— այդպես լավ յեղավ ընկեր Արփիկ, թողեք Վանիկի բերած վարդն ել մնա շրջանակի վրա, մեր ծաղիկների հետ միասին։

Նայելով Իլյիչի ժպտացող նկարին և նրա մոտ տեսնելով իր բերած վարդը, Վանիկն ինքն ել շատ ուրախացավ ու ժպտաց, ապա ձեռքով սրբեց թաց աչքերը:—Ամոթ ե, չտեսնեն արցունքներս,—մտածեց նա:

Հենց այդ պահին դպրոցի բակում հնչեց փողային նվագախմբի ձայնը: Բոլորի տրամադրություները միանգամից բարձրացավ:

— Ուռն-ան... Կեցցե Մայիսի մեկը,—ցնծազին գոչերով, ապա «Հայրենիք» յերգի առաջին տողերը յերգելով, խմբված աշակերտները դասարանից դուրս գնացին միասին: Իսկ բոլոր ձայների մեջ պարզ ու վորոշակի լսվում եր մի զվարթ ու զրնգուն ձայն:

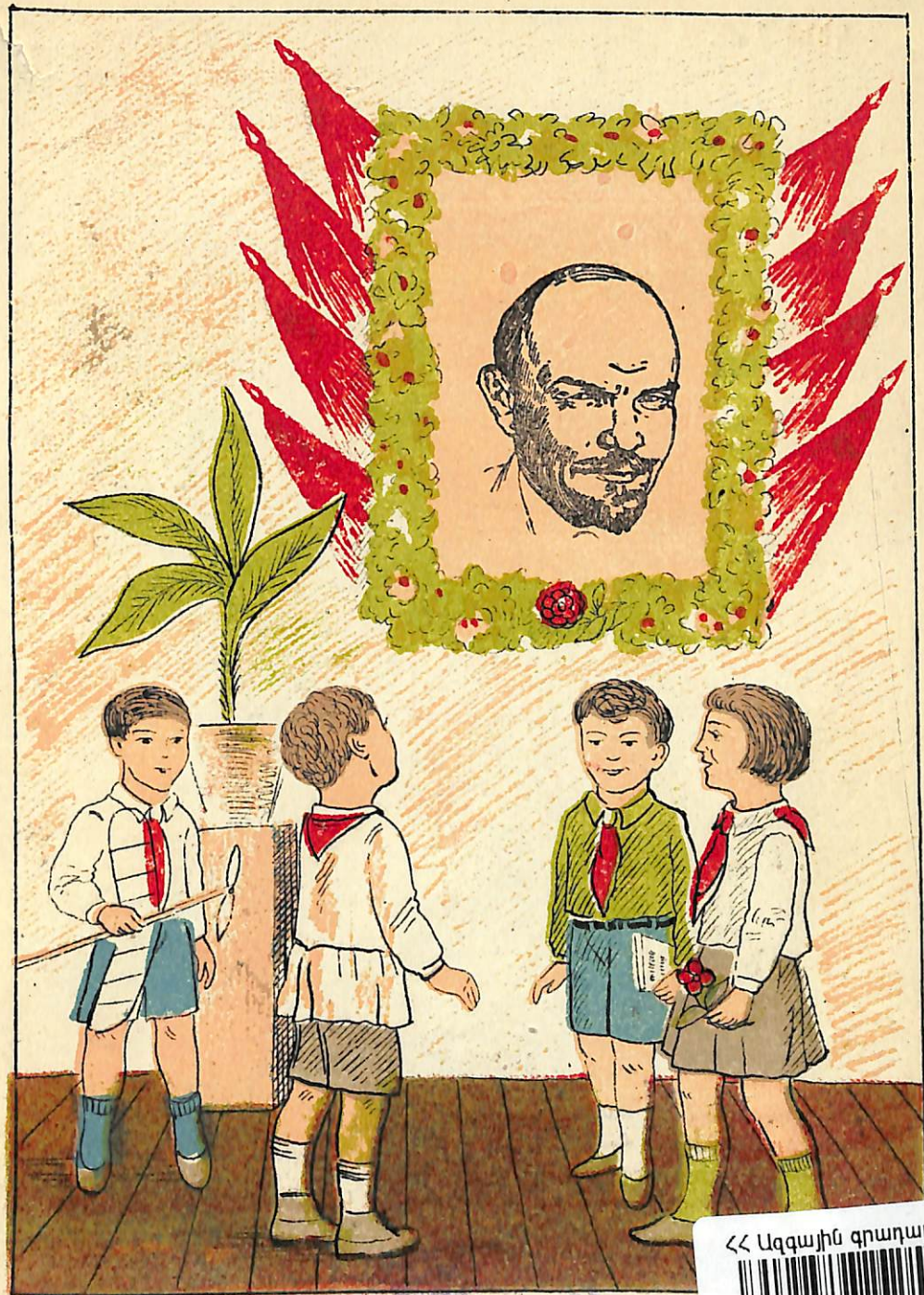
Դա մեր Վանիկի դուրեկան ձայնն եր, գարնան ջրերի նման կլկլան ձայնը:

5

Հետևյալ օրը Մայիսի մեկն եր: Առավոտյան Վանիկն իր դասընկերների հետ միասին մոտեցավ ակումբի պատից կախած՝ Իլյիչի նկարին: Ինչքան մեծ յեղավ նրանց զարմանքը... Վարդը, յերեկվա դեռ չբացված վարդը, գիշերը բացվել եր և ասես իրենց նայելով ժպտում, փոքրիկ աչիկների նման նիկ եր անում մուգ-կարմիր թերթիկներով:

Գարնան արևը հեռու-հեռու սարերի թիկունքից դպրոցի պատուհանով ընկել եր պատին և իր ճառագայթներով վողողել ծաղիկներով զարդարված Իլյիչի նկարը: Յեվ նա, աշխարհի բոլոր մանուկների սիրելի Իլյիչը ժպտում եր Վանիկին ու մյուսներին և կարծես ասելիս լիներ.

— Տեսա՞ք, իմ սիրուն, չարաճճի թոռնիկներ, ձեր խնամած վարդը ինչպես ե բացվել և պայծառացել...

ԳԻՆԸ 1 Ռ.

Դավիթի լիպոր՝ 2—1022. Հրատ. 4945.

Պատվեր 562. Տիրաժ 4000.

Հանձնված և արտադրության 2 հունիսի 1939 թ.

Ատորագրված և տպագր. համար 31 ղեկամբերի 1939 թ.

Պետհրատի 1 տպարան, Յերեվան, Լենինի 65.